46582/P

BW7

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE TYPHO.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE TYPHO:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI Conſenſu,

Et Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

BENJAMIN SCUTT,

ANGLO-BRITANNUS.

SOCIET. REG. PHYSIC. EDIN.

SOC. HON. ET PRÆS. ANN.

"——*Quæ ſint morbo, mortique, neceſſe' ſt*
"*Multa volare; ea cum caſu ſunt fortè coorta,*
"*Et perturbârunt cœlum, fit morbidus aër*" LUCRET.

Ad diem 12 Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

CUM PRIVILEGIO.

TYPIS GEORGII MUDIE ET FILII.

1795.

Wellcome
Library

MEMORIÆ

PATRIS OPTIMI

THOMÆ SCUTT,

QUI,

VIVUS,

LIBERORUM

COMMODO

PROVIDENTISSIME

CONSULUIT;

QUEM,

MORTUUM,

VIVI

DESIDERIO

LUGENT

ET

LUGEBUNT;

HAS

STUDIORUM

PRIMITIAS

SACRAS

VULT

BENJAMIN SCUTT

FILIUS.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30382233

AVUNCULO,

SAMUELI SHERGOLD, ARMIGERO,

BRITHELMESTONIENSI;

NECNON

PATRUO,

GULIELMO CABELL, ARMIGERO,

CONCILIO

EORUM,

QUI

RES GESTAS

INDIÆ ORIENTALIS

SUB IMPERIUM

BRITANNORUM

REDACTÆ

INSPICIUNT,

A SECRETIS;

QUINIMO,

JOANNI PANKHURST, CHIRURGO,

ET

PHILIPPO MIGHELL, ARMIGERO,

BRITHELMESTONIENSIBUS;

PEREXIGUUM HOC

GRATI ANIMI

SIGNUM

SUMMA OBSERVANTIA

OFFERT

BENJAMIN SCUTT.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE TYPHO.

B. SCUTT Auct.

§ I. TYPHUS a Culleno, definitur "Morbus "contagioſus; calor parum auctus; "pulſus parvus, debilis, plerumque frequens; "urina parum mutata; ſenſorii functiones plu- "rimùm turbatæ; vires multùm imminutæ."

II. "The Typhus" ait Cullenus "ſeems to be a genus comprehending ſeveral ſpecies;

 these

" these, however, are not yet well ascertained " by observation, and in the mean time we can " perceive that many of the different cases ob- " served, do not imply any specific difference, " but seem to be merely varieties, arising from " a different degree of power in the cause, from " different circumstances of the climate or sea- " son in which they happen, or from different " circumstances in the constitution of the per- " sons affected."

HISTORIA MORBI.

III. Ineunte morbo, homo alternis vicibus horrescit frigore, et calescit; inquietus est; velut labore defatigatus, languescit, lassescit; animo demisso est; capite dolet. Haud multò pòst, omnia esculenta aversatur atque nauseat, et interdum brachiorum torpore afficitur. Præ musculorum debilitate, irrequietus, corpore si-

tum

tum subinde variat: modò cubat, modò sedet, modò stat; sed ægrè fert omnem positum. Dolet simul dorsum, dolent lumbi. Arteriæ solito celeriùs micant: lingua albescit, sed siti nondum arescit.

IV. Signis (III.) talibus, per complures dies, ægrescens neque lecto affigitur, nedum ad suas res gerendas valet. Verùm, haud ita multò pòst, morbo ingravescente, vis omnium signorum intenditur. Vesperascente die, caput gravedine et vertigine magis afficitur: universum corpus incalescit: arteriæ celeriter, sed imbecilliter, moventur: spiritus ægriùs et cum anxietate movetur: occipitium subinde vel torpet, vel obtusiùs dolet, vel friget; et haud rarò hinc, viâ qua tendit sutura coronaria, dolor gravis ad frontem pervenit: obviis aspectis, frons ipsi ægro quasi inardescere videtur, sed tacta perfusa sudore est: facies impallescit: præ acriore

sensu, oculi lucem vel obscuram refugiunt; sonos et levissimos tolerare nequeunt aures.

V. Pulsus interea imbecillus est, inæqualis, modò vacillans, modò tardus paulisper, imò etiam intermittens; aliàs, facie sanguine subitò turgescente et rubescente, celerrimus. Certiores nos facit Huxhamus, rubere et calere faciem, etiam cùm extremæ partes membrorum inalgescunt.

VI. Dum ita (iv. v.) sit, urina pallida est, sæpe limpida, neque in ea quid subsidit. Optatus somnus ægrum refugit: dum enim aliis somno obrutus videtur, ipse pernegat, se somnum capere. Etiamsi labia arida sint, rarò tamen sitit. Interdum autem conqueritur de calore linguæ, cui profectò obducitur crusta subnigra, hìc illic transversis incisuris hiulca. Dissolutus simul stomachus nausea et vomitu tentatur.

VII. Septimo

VII. Septimo ferme die aut octavo, ægri vertigo et capitis dolor multùm ingravescunt: continenter sonant aures, usque interdum eò, ut delirium superveniat: præcordia magis degravantur, et spiritus ægriùs movetur ægriùsque: vires quasi lassitudine effluunt; usque profectò eò, ut, corpore erecto, animo æger deficiat.

VIII. Cùm eò (VII.) processum sit, si urina magis, quàm antea, pallescat, propè est, ut ægrotus deliret, tendines subsiliant, et omnes artus graviter intremiscant. Delirium quidem rarò grave est: æger tamen apud se non est; sed aut secum inaudita mussitat, aut titubante lingua alienis adstantes alloquitur.

IX. Eodem ferè tempore, lingua, quoties eam exserit æger, multùm tremiscit; et, in media potissimùm parte, obducta aridâ et subflavâ crustâ, quam, ex utroque margine, divisura, in longum tendens, hiulcat. Siquando, hoc circiter

tempore, lingua humida fiat, et os fusè salivet, profectò optimi semper ominis est. Sin accidat devorandi difficultas; vel, dum devorat æger, spiritus, tanquam propter angustias, per quas evadit, sibilum elidat; vel, tanquam spiritu intercluso, æger in eo sit ut suffocetur; salus in lubrico vertitur.—Os interea semiapertum est; anima aliquantùm fœtet: labra et dentes nigrescunt.

X. Nono ferè, aut decimo, aut duodecimo die, extremum ubique corpus perfunditur sudore, qui non solùm ægri vires exhaurit, sed odore nares offendit. Eodem ferè tempore, alvus perquam soluta, tenuia quædam subinde dejicit; præcordia quasi gravantur; et magna anxietas, in eo esse, ut proveniant *petechiæ*, prænunciat. Hæ verò interdum maturiùs enascentes, quarto propè die aut quinto, corpus extremum decolorant. Quinetiam, jam enatæ, haud raró subitò recedunt

recedunt et evanescunt, dum, interea, summa cutis permadet sudore.

XI. Quoniam PRINGELIUS *petechias* jam accuratè descripsit, ejus verba citabimus. "There "is a certain eruption, which is the frequent, "but not inseparable attendant of fever. This "is a petechial efflorescence that is sometimes "of a brighter, sometimes of a paler red, at "other times of a livid colour, but never rises "above the skin. The spots are small, but "sometimes so confluent, that, at a little di-"stance, the skin appears only somewhat redder "than ordinary, as if the colour were uniform; "but, upon a nearer inspection, the interstices "are seen. For the most part these spots are "so little conspicuous, that, unless looked for "attentively, they may escape notice. They "come out thickest on the breast and back, less "on the legs and arms; and I do not remem-"ber to have observed any upon the face. I

"have

"have sometimes seen them as early as the "fourth or fifth day, and, at other times, as "late as the fourteenth. They are never critical, "nor are they to be reckoned among the mortal "signs, but only concur with other circumstan-"ces to ascertain the malignity. The nearer "they approach to the purple, the more they "are to be dreaded. In a few cases, instead of "spots, I have observed purple streaks and "blotches, which perhaps are still a worse symp-"tom. The petechiæ will sometimes not ap-"pear till after death."

XII. Sub finem morbi, omnibus signis ingravescentibus, facies cadaverosa fit: omnia in eo sunt, ut computrescant: propter imbecillitatem, æger non audit, non videt; in veste floccos legit, fimbriasve diducit; et, si non delirio vexetur, saltem, præ torpore sensuum, adeo suæ mentis non est, ut, quæ dicantur, neque exaudiat, neque intelligat: artus intremiscunt:

præ

præ magna debilitate, *tendines*, non imperante voluntate, subinde subsiliunt: summum corpus, hìc illic, livet; et interdum usque eò exulceratur, ut ossa, imprimis *iliaca*, nudentur.

XIII. Huxhamus putat, tremores et nervorum vellicationes, quibus febre moribundi afficiuntur, prænunciare, propè esse, ut omne corpus vehementer convellatur.

XIV. Cùm eò (xii.) processum est, urina, nescio ægro, effluit, fæces dejiciuntur: arteriæ imbecillimè, et celerrime, et inæqualiter moventur: extrema frigescunt: ineluctabile eheu! venit tempus; venit summa dies; pallida mors inhiat: anima in sublime fertur: fuit æger: jacet, computrescit cadaver.

XV. Hæc febris, ut certiores nos faciunt auctores, rarissimè, si unquam, ante diem quin-

tum aut septimum, finitur. Sæpe in longum tempus protrahitur; imò, usque interdum ad quadraginta dies.

XVI. His (III.—XIV.) dictis adjici potest, signa, licèt plerumque ea sint, et eo ordine, alia alia, deinceps sequantur, quæ memoravimus, vi tamen et re aliquantùm variare. Sub finem, *bubones* interdum, sed rarò, ægrum deturpant. Imò, ut certiores nos facit PRINGELIUS, his febris, non febri hi, supervenire videntur. Cujusdam enim cætera sani binæ *carotides* intumuerunt. Homo, quid causæ esset, nihil suspicatus, cataplasmata, quæ tumores discuterent, superimposuit; et, mirum dictu, subsidentibus tumoribus, febre malignâ correptus eſt.

DIAGNOSIS.

XVII. De hac rei noſtræ parte fusè dicere, neutiquam opus eſt. Initio quidem, *typho* febrem

communem

communem et intermittentem dignoſcere, difficile eſt. Sed percontati, quomodo vivat æger; qua arte verſari soleat; utrùm bene, an malè sit; demumque, graſsetur, necne, contagio; cognoſcere, quo morbo implicetur, poterimus.

XVIII. Manuum tremores, ut a PRINGELIO accipimus, omnium ferè hujus generis febrium communes sunt, et has aliis distinguunt.

XIX. RUSHIUS, in libro, quem publici juris nuperrimè fecit, de *febre flava*, quæ, anno millesimo, ſeptingentesimo, nonagesimo, tertio, PHILADELPHIÆ grassabatur, et orco plurima capitum millia demittebat, ostendere, quibus notis ab aliis febribus dignoscatur, conatus est.

XX. *Febris flava*,—et *typhus* qui carcerum colluvie ingeneratur, inter se multis, ut huic auctori videtur, differunt. Quæ hæc sint, hìc loci, breviter nobis dicendum est.

XXI. 1. Im-

XXI. 1. Imprimis *typhus*, secùs ac *febris flava*, prægressis morbis aliisve quibuslibet causis jam multùm debilitatos, vel naturâ imbecilles, potissimùm implicat.

2. Arteriæ, urgente *typho*, rarò pleno aut valido motu micant; sed langüido plerumque, et trepido.

3. Lingua citiùs desinit esse albida et humida; et evadit sicca et subnigra.

4. Stomachus rarò multùm dissolvitur. Alvus vel naturalis est, vel, præter solitum, soluta. Verùm etiam tamen dum fluit, in iis, quæ dejiciuntur, rarò bilis inest, raròque ex iis èmanat fœtor.

5. *Tendines*, porrò, vehementer subsiliunt; lingua titubat; artus intremiscunt.

6. Quin

6. Quinimo, remissiones vel prorsùs nullæ sunt, vel saltem quales vix, et plerumque ne vix quidem, notari possint.

7. Hieme, vere, et autumno, æquè grassatur. Vis ejus autem et sævitia aliquantùm remittunt calidâ tempestate, dummodo ægroti aëre puro et animabili satìs vescantur.

8. Non tam facilè hominum commercio vulgatur, quàm *febris flava*, neque adeo lethalis est.

9. Contagio, qua *typhus* propagatur longè latèque, ingeneratur hominum colluvie, adjuvantibus simul aëre impuro, humore, et calore.

CAUSÆ.

CAUSÆ.

XXII. Causarum, quibus *typhus*, æquè ac alii morbi, proficiscitur, duo sunt genera. Ad primum pertinent eæ, quæ opportunum ei corpus faciunt. Secundum eas comprehendit, quæ in corpore opportuno eum concitant.

XXIII. *Genus* (xxii.) *primum*—complectitur omnia, qualiacunque sint, quæ corpus magnopere debilitant, prægressi nimirum morbi, qui aut vi aut diuturnitate vires labefactaverint; magna vis sive caloris, sive frigoris; intemperantia, imprimis ebrietas, et effrænata libido; vita sedentaria; defatigatio; pervigilationes nocturnæ.

XXIV. Hæ (xxiii.) causæ sive singulæ, sive pauciores ex his pluresve in commune conspirantes, propter miram omnium corporis partium communitatem, totum, pro rata vi, qua admo-

veantur, debilitant. "A due proportion of ali-
"ment," ait GARDENERIUS, "removes the dis-
"agreeable sensation of hunger, and that faint-
"ness and languor with which it is always ac-
"companied. Proper food likewise gives a sti-
"mulus of an opposite kind to the nerves of
"the stomach, by which they acquire addition-
"al strength and firmness; and, as the whole
"system sympathizes with the stomach, the same
"effects are extended to every part of the body,
"and enable us to renew our labours with fresh
"vigour*."

XXV. Tam solerter et affabrè nostra corpora machinatus est DEUS, tamque inter se omnia nostra membra concordant, ut omnes partes propriis muneribus, suo quæque, ordinatè perfungantur, dum earum concordiam causæ quædam iniquæ disturbent. Imò, corpori tanta tamque valida inest vis nocivis renitendi, et sese incolume

* Vide GARDENER. *Animal Economy.*

incolume conservandi; ut aliquandiu rebus offendentibus adversetur, neque priùs in morbum incidat, quàm diutino et acri quasi certamine exhaustum fuerit.

XXVI. *Genus* (XXII.) *ſecundum.*—Inter causas, quæ *typhum* concitant, enumeratur frigus corpori, maximè humido, admotum. Adeo hoc suapte vi pollet, ut interdum, CULLENO judice, febrem concitet. Plerumque verò hanc eatenus tantummodo concitat, quatenus, corpus debilitando, hominem aptum, quem afficiat contagio, aut paludum anhelitus, reddit.

XXVII. Hìc loci, haud a re nostra erit, commorari paulisper, et febrium, sive contagione oriantur sive aliis causis, qualis natura sit, pro nostra facultate, anquirere.

XXVIII. Febres, etiamsi iis diversa nomina indita sint, tamen omnes, ut nobis videtur, ex

congeneribus

congeneribus causis nascuntur, et nihil nisi variæ formæ sunt ejusdem prolis. Omnibus igitur non una est facies, neque tamen diversa, sed qualis solet esse cognatorum morborum.

XXIX. 1. Ita (XXVIII.) esse, verisimillimum est, eò quòd haud rarò ex aliis, quàm contagione, causis enascuntur morbi; qui, etiamsi initio leves sint neque periculosi, tamen in malum postinde morem usque eò abeunt; ut non solùm atroces evadant et lethales, sed etiam hominum inter se ministeriis pestiferi grassentur.

2. Hoc (XXIX. 1.) modo *typhus mitior*, quem concitare possint causæ quælibet, quæ corpus multùm debilitant, interdum peculiari cujuspiam ægri corporis constitutione abit in *graviorem*, et haud scio an alios etiam morbos malignos progeneret.

3. Quinimo, a Lindio aliisque auctoribus accipimus, intermittentem nonnunquam in remittentem degenerare; non quia constituto naturâ ordine hæc illam consequitur, sed quia interea febricitantis corpori contagionis plus minus aliquo modo admotum est.

XXX. Frigus corpori admotum, modò febrem ardentem concitat, modò lentam. Quare verò hoc accidat, explicare equidem non possumus. Utcunque hoc sit, ii sumus, qui frigus febrem movere corpus incitando potiùs, quàm sedando, opinemur.

XXXI. Demumque, adducimur, ut hæreamus in eâdem commoremurque sententiâ, febres nempe genere simplices esse, propterea quòd eadem signa omnium febrium communia sunt, paululùm tantùm variata, pro rata vi causarum, quæ has concitaverint.

XXXII. 1. *Con-*

XXXII. 1. *Contagio.*—Quali naturâ contagio sit, etiamnum ignoratur. De ejus autem primordio, a peringeniosis et præclaris auctoribus, in varias partes, disputatum eſt. MEADIUS putat, contagionem, qua pestis enascitur, in ÆGYPTO ingenerari; et hanc illius quasi patriam sedem esse, unde a mercatoribus aut viatoribus in alienas regiones, imò in ultimas terras interdum devehitur.

2. Contrà, PROSPER ALPINUS, et VOLNEIUS, jure magni nominis utrique, opinantur, contagionem, pestis concitatricem, haudquaquam in ÆGYPTO ingigni; sed esse peregrinam, huc a GRÆCIA navibus trajectam, sive a SYRIA aut BARBARIA vel navibus invectam vel a viatoribus *.

XXXIII. Con-

* Quelques personnes, ait VOLNEIUS, ont voulu ètablir parmi nous, l'opinion que la peste ètait originaire d'EGYPTE; mais cette opinion, fondèe sur des prejugès vagues, paraît dèmentie par le faits. Nos Nègocians ètablis

XXXIII. Contagio, uti apparet, est nociva exhalatio ex putridis vel cadaveribus aut ani-

malium

blis depuis longues annèes à ALEXANDRIE, assurent de concert avec les EGYPTIENS, que la peste ne vient jamais, de l'interieur du pays, mais qu'elle parait, d'abord sur la côte d'ALEXANDRIE: et d'ALEXANDRIE elle passe à ROSETTE, de ROSETTE au KAIRE, du KAIRE à DAMIAT, et dans le reste du DELTA. Ils observent encore, qu'elle est toujours prècèdèe de l'arrivèe de quelque bâtiment venant de SMYRNE, ou de CONSTANTINOPLE, et que si la peste a ètè violente dans l'une de ces ville pendant l'ètè, le danger est plus grand pour la leur pendant l'hiver qui suit. Il parâit constant que son vrai foyer est CONSTANTINOPLE; qu'elle s'y perpètue par l'aveugle nègligence des TURKS: elle eſt au point que l'on vend publiquement les effets des morts pestifèrès. Les vaisseaux qui viennent ensuite à ALEXANDRIE, ne manquent jamais d'apporter des fourrures et des habits de laine qui sortent de ses ventes, et ils les dèbitent au bazar de la ville, où ils jettent d'abord la contagion. Les GRECS qui font ce commerce en sont presque toujours les premier victimes. Peu à peu l'epidèmie gagne ROSETTE, et enfin le KAIRE, en suivant la route journalière des marchandises.

" La peste" fert paulò infrá idem auctor " offre plusieurs phènomènes très remarquable. A CONSTANTI-

NOPLE

malium excrementis, vel iis quorum stirpes, haud ita pridem, terrà continebantur. Ani-

malium

NOPLE elle regne pendant l'ètè, et s'affoiblit ou se detruit pendant l'hiver. En EGYPTE, au contraire, ell regne pendant l'hiver; et juin ne manque jamais de la dètruire. Cette bizarrierie apparente s'explique par un même principe. L'hiver dètruit la peste a CONSTANTINOPLE, parceque le froid y est tres-rigoureux. L'ètè l'allume, parceque la chaleur y est humide, à raison des mers, de forets, et des montagnes voisines. En EGYPTE, l'hiver fomente la peste, parcequ'il est humide et doux: l'ètè la dètruit, parcequ'il est chaud et sec. Il agit sur elle comme sur le viandes qù il ne laisse pas pourrir. La chaleur n'est malfaisante qu'autant, qu'elle se joint a l'humiditè. L'EGYPTE est affligèe de la peste tous les quatre ou cinque ans; les ravages qu'elle y cause devraient la dèpeupler, si les ètrangers qui y affluent, sans cesse de tout l'empire, ne reparaient une grande partie de ces pertes.

En SYRIE la peste est beaucoup plus rare: il y a ving-cinq ans qu' on ne l'y a ressentie. La raison en est sans doute la raretè des vaisseaux venant en droiture de CONSTANTINOPLE. D'ailleurs on observe qu'elle ne se naturalise pas aisèment dans cette province. Transportèe de L'ARCHIPEL, ou même de DAMIAT, dans les rades de LATAQE, SAIDE ou ACRE, elle n'y prend point racine; elle veut des circonstances prèliminaires et une route combineè: il faut qu'elle passe du KAIRE en droi-

ture

malium corpora exhalant aliquid nocivi, quod genere fortasse non differt ab eo, quod a putrescentibus iis editur, quæ terrâ nata sunt. Febris flava, quæ PHILADELPHIÆ tantam stragem nuper edidit, a putrida *coffea*, ut existimat RUSHIUS, ortum duxit.

XXXIV. Hæc (XXXIII.) contagio eâ est naturâ, ut haud raró, velut anguis in herba, aliquandiu laneis et linteis, imò interdum humano ipso corpore, innocua lateat. Mirum hujus exemplum scriptis tradidit LINDIUS. Unus, e sociis navalibus longæ navis NEPTUNI, accepto alterutrius cruris vulnere, e nave, quò sanaretur, sublatus est in valetudinarii, ubi præerat chirurgia, partem, quæ, si illi non fuisset, solitudo erat.

ture à DAMIAT: alors toute la SYRIE est sure d'en etre infestèè.

Au KAIRE, on a observè que les porteurs d'eau sans cesse arrosès de l'eau fraiche qui portent dans une outre sur leur dos, ne sont jamais attaquès de la peste ; mais ici ç' est *lotion*, et non pas humiditè.

erat. Hìc, cæteroquin sanus, decem dies commoratus est. Deinde, vino clanculùm parato lymphatus, in febrem incidit, ad quam discutiendam, quippe cùm ardens ex ebrietate putaretur, sanguis bis missus est. Tertio verò pòst die, maculæ summi corporis *typhum* manifestârunt, ei similem, qua complures ejus sociorum tum navi implicati sunt.

XXXV. Num corpus debilitat, et cutis halitum supprimit, admota contagio? Quidni sic opinaremur? Suppressâ enim cutis exhalatione, putrida materia, quam ingenuit, vel in sui similitudinem rapuit contagio, in corpore retinetur, et febrem concitat.

XXXVI. Putat Cullenus, duas, quibus concitantur febres, causas esse, exhalationes nempe paludum et humani corporis. Hæ, ut illi videtur, eâ sunt naturâ, ut hominum corpora magnopere debilitent aut sedent. Ipsæ enim com-

putrescentibus

putrescentibus exoriuntur. Quæcunque putredinem juvant, ad eas generandas conspirant. Quinimo, corporibus nostris admotæ, humores putrefaciunt.

XXXVII. Quoniam igitur putrida, qualibet origine sint, animalium corpora magnopere debilitant, dubitari vix potest, quin putridæ et paludum et hominum corporum exhalationes debilitandi vi reapse conveniant. Ita esse, verisimillimum est, eò quòd debilitas, quam semper efficiunt, major gradu vel minor est, prout alias plures aut pauciores potentiæ notas edant.

PROGNOSIS.

XXXVIII. 1. Mala signa hac febre implicitorum, sunt visûs defectus; tremores; sitis inexplebilis; maturi sudores; testibus Hippocrate, Celso, et Lomnio, unus oculorum al-

tero

tero major. Malum quoque est, si os semiapertum sit; si æger spiritum elidat, velut si aliquid strangularet; si devorare nequeat; si ei collum invertatur. Pessimum est, ut certiores nos facit Gregorius, si, temporis minuto, arteriæ centies et vicies inordinatè micent; si, primâ febre, animus labet, vel, provectâ, constet.

2. In lubrico versatur æger, cùm abdomen tensum et tumidum est; cùm urina vel non redditur, vel, ægro inscio, effluit, et itidem fæces dejiciuntur; cùm, ineunte febre, extrema frigescunt, et nunquam postea incalescunt; cùm oculi pallent, vehementerque subsederunt, aut pervertuntur, eorumve palpebræ per somnum non committuntur; cùm vox intercidit.

XXXIX. Contra, si hæc (xxxviii. 1. 2.) omnia, vel ex his pleraque absint; bonum est. Ubi, ultra decimum quartum diem, protrahitur fe-

bris, bonum iterum. Quando, protractâ in longum febre, æger vel surdus vel surdaster fit, est, ut GREGORIUS putat, bonum quoque.

RATIO QUORUNDAM SIGNORUM.

XL. *Arteriarum pulsus* (v.)—minutâ cordis potentiâ efficitur; propter quam sese solito et salutari vigore contrahere nequit. Corde enim labante, sanguis in extremas arterias non propellitur; sed, in illo et propioribus ei arteriis venisque majoribus, præter solitum, cumulatur.

XLI. *Debilitas*,—qua *typho* implicati afficiuntur, labefactatis cerebro et nervis enascitur.

XLII. *Sitis*—ventriculo malè se habente movetur. Tanta enim oris et ventriculi communitas est, ut GREGORIUS bene dicat, ægri linguam,

guam, quemadmodum se habeat ejùs ventriculus, quàm optimè indicare.

XLIII. *Lucis et ſoni* (IV.) *intolerantia*—de sensu nimis acri *retinæ* et aurium pendet; et major esse, aut minor, observatur, pro rata gravitate morbi.

XLIV. *Animæ fœtoris*—causa est sanguis usque eò vitiatus aut corruptus, ut in eo sit, ut putrescat.

XLV. *Petechiæ*—efficiuntur sanguine, quem, præ laxitate, extremæ arteriæ effuderunt. Possunt etiam curaturâ calefaciente exoriri.

XLVI. *Abdomen tenſum*—redditur gangrænâ, quæ intestina affecerit; et commiserit, vel ut contento aëre ipsa magnopere distendantur, vel ut ex his aër erumpat in cavum abdominis.

XLVII. *Fæces et urina, ægro insciente, effluunt,*—vel propter paralysin, ut nonnulli putant, vel propter amissum sensum, ut aliis videtur, musculorum, quorum est anum et urinæ vesicam claudere.

RATIO MEDENDI.

XLVIII. *Munditia.*—Primùm omnium oportet medicum dare operam, ut æger mundus sit, curando, ut vestimenta et stragula identidem noventur; ut omnia excrementa submoveantur quamprimum; atque ut, per fenestras, aër purus intromittatur.

XLIX. *Vomitio.*—Ineunte febre, ægro multùm prodest vomitio. Corpus enim vehementer agitando, febrem haud raro intercidit. Verùm interdum tamen remedium anceps est: nam, si æger jam perquam debilis sit, adhuc multo debiliorem

biliorem reddet vomitio. Quartum aut quintum poſt diem, vomitoria, ut censet Gregorius, non assumenda sunt; propterea quòd adeo jam increvit febris, ut vomitione interrumpi non possit; et, insuper, periculum est, ne e debilitato hinc corpore æger multum detrimenti faciat.

L. Ex vomitoriis optimum est *tartarum emeticum* aquâ solutum. Quantùm hoc aliis ejusdem generis antecellat, primùm periculo compertùm est a medicis, qui regii Borussici exercitûs valetudines regebant. Eorum enim febricitantium, qui hoc assumpto vomuerunt, non ampliùs tres e centum mortui sunt.

LI. 1. *Exinanitio alvi, et ſudatio.*—Quum fluxu alvi vel sudore febris haud rarò solvatur; si alteruter accidat, haudquaquam sistendus est, nisi adeo profusus sit, ut percussus arteriarum de-

biles

biles et celeres, atque alia debilitatis signa efficiat.

2. Si sudor ægrè fluat, nunquam, ut bene monet PRINGELIUS, evocandus est medicamentis, ex iis quæ vehementer incitant et calefaciunt. Sin haustu salino facilè elici possit, neque elicitus pulsum arteriarum imbecillem et crebrum faciat, febricitantibus sæpe prodest,

3. Si alvus astricta sit, ea, quæ leniter emolliunt, quamprimum adhibenda sunt. Hæc autem, quæ sint, sigillatim nominare non opus est.

LII. *Cinchonæ cortex.*—Ne putrescant humores, cortex *cinchonæ*, et vinum, parcâ haud manu adhibenda sunt. Adversus putredinem, multùm itidem pollet cortex *swieteniæ soymidæ*, de qua ANDREAS DUNCANUS, filius, juvenis ingeniosus, fusè et optimè scripsit. "Cortex *soymidæ*,

"ut multùm, necne, contra putredinem poſſet, "appareret, quinque ægrotis *typho putrido* labo-"rantibus adhibitus eſt. Omnes convaluere. "His ventrem adeo non movit, ut, per totum "morbum, alvum aliis medicamentis ducere "opus eſſet *." Eundem, porrò, in finem, feneſtris et foribus apertis, intromittendus eſt aër frigidus vel saltem frigidulus in cubiculum, ubi lecto affigitur æger.

LIII. *Lavatio frigida.* — 1. Eodem (LII.) consilio, multùm prodeſt, ut teſtantur LINDIUS et WRIGHTIUS, aquâ frigidâ cum aceto commixtâ corpus ægri identidem lavare. Quantùm hoc proficiat, hic auctor, dum in JAMAICA medicinam fecit, periculo sæpenumero compertus eſt. In prælectionibus certiores nos facit GREGORIUS, JOANNI SHARDINIO, equiti, adeo perſuasum esse, ut proficeret lavatio, ut se aquâ frigidâ compluries perfundendum curaret.

2. Quin

* Vide AND. DUNCAN. Tentam. Inaug. de *Swietenia Soymida*. EDIN. ann. M,DCC,XCIV.

2. Quin hujusmodi lavatio febris vim minuat, dubitari vix poteſt. Nam licèt committat interdum, ut aliquantisper intendatur febris, tamen, ut fert GREGORIUS, semper efficit, ut, haud multò pòst, arteriæ tardiùs, molliùs, et æqualiùs moveantur, et sic ut delirium remittat aut prorsùs evanescat. Nihil profectò aptius novimus, quo labans febrientis animus ad conſtantiam perducatur, quàm aquâ cum aceto commixtâ caput ad cutem tonsum subinde lavare.

3. In usu autem hujus (LIII. 1, 2.), haud secùs ac aliorum, medicamenti modus eſt, quem medicus haudquaquam debet temerè transilire.

LIV. *Opium.*—Ad somnum conciliandum, atque nauseam et solutam alvum sistendam, necnon ad sudorem movendum, opium multùm valet, ideoque *typho* implicitis haud rarò insigniter prodeſt. Interdum quidem alvum nimis firmat,

mat, et sitim movet: sed, cùm illam emollientibus solvere possimus, et hanc potu refrigerante sedare, firmi satìs nihil videmus, quamobrem opium, quo tanta commoda ægri faciant, non adhibeatur.

LV. *Alvum evacuantia.*—Alvum, si astricta sit, subducere, quàm movere, melius est. Emollientia enim per anum immissa, alvum protinùs ferè solvunt, et insuper leniùs multo, quàm cathartica ore devorata. Quocirca, quoties præsentaneo levamine opus sit, illa his anteponenda sunt.

LVI. *Fomenta*,—ut nonnullis videtur, *typho* laborantibus multum commodi afferunt. Non solùm enim spasmum solvunt, sed etiam gravem capitis abstergent dolorem. Alii, contrà, cenſent, neutiquam adhibenda esse; propterea quòd corpus nimis relaxant; quòd sudor, quem eliciunt, haudquaquam febrem solvit; demumque, quòd

interdum faciunt, ut incalescat corpus. Quapropter, refrigerare, quàm fovere, his melius videtur.

LVII. *Sanguinis missio, et exulceratio.*—nunc, ferè ex toto, exolêrunt, et, ut nobis videtur, meritò. Nunquam, nostrâ opinione, periclitanda sunt, nisi cùm indubiis signis se ad inflammationem proclive oſtendat corpus.

LVIII. *Serpentariam*,—quoties submitterent se arteriæ, ægro, ut quotidie adhiberet usque ad drachmæ dimidium, præcipere, PRINGELIO mos erat. Hanc cum *cinchonæ* cortice conjunctam, multùm, contra gangrænam obvenientem, pollere, periculo compertus est. Consuebat etiam febricitantibus frequenter dare *misturam volatilem cardiacam*, cujus efficaciæ ipse multùm confidebat.

LIX. *Vinum*—nunc peculiariter ferme contra *typhum* efficax putatur, si unà auxilientur *cin-*

chonæ cortex, et aër frigidus. Verùm, quod ad eorum usum attinet, PRINGELIUS certiores nos facit, vinum, et aquam decoctam ex *serpentaria* et *cinchonæ* cortice, utcunque necessaria sint contra putredinem et ad vires vitales sustinendas, haudquaquam ipso hoc consilio adhibenda esse, ut arterias attollant; ut capitis dolorem prorsùs discutiant; demumve, ut, ante decimum quartum diem, naturâ, ut plerumque solet, nihildum adjuvante, sudorem moveant. Quanquam enim æger, etiam ante hoc tempus, interdum moritur, imprimis si multum sanguinis amiserit, aut si calefacientibus inarserit; tamen illa medicamenta, ut fert idem auctor, febrem maturiùs ad salutem perducere non possunt.

LX. Si, dum vinum accipit æger, animus magis labat, caput vel fovere vel exulcerare opus erit.

LXI. *Liquidum*

LXI. *Liquidum opium*, et *meracior* ex *catehucio quilibet liquor*,—si alvi profluvium supervenerit, perutilia reperientur.

LXII. *Potus* denique *frigidus*, *fructus*, et *exercitatio* simul atque hac uti valeat corpus, convalescentibus ex *typho* conveniunt.

F I N I S.

CORRIGENDUM.

§ XXXIV. lin. 16, *pro* qua *lege* quo
